

Visoko gospodarsko učilište u Križevcima

MEĐIMURSKA ČIPKA

Vanja Čulina

MEĐIMURSKA ČIPKA

Čipka Hrvatskih Benedikta:

Hrvatski su Benedikti nadaleko poznati po izrađivanju čipke od niti agave.

Vještinu vezivanja nevidljivih čvorova naučile su od hrvatskih ribara koji su je prema predaji donijeli sa otoka Tenerife po kojemu su i dobile ime , a tajna njene izrade prelazi iz generacije u generaciju.

Pripremanje niti za izradu čipke je mukotrпно . Iz svježih listova agave izolačile se niti koje se obrađuju na specifičan način dok se ne dobije i fini konac za vezanje čipke.

Za izradu čipke od agave ne postoje nacrti , nego je svaka zamišljena u mašti , te je svaka čipka posebna i unikatna.

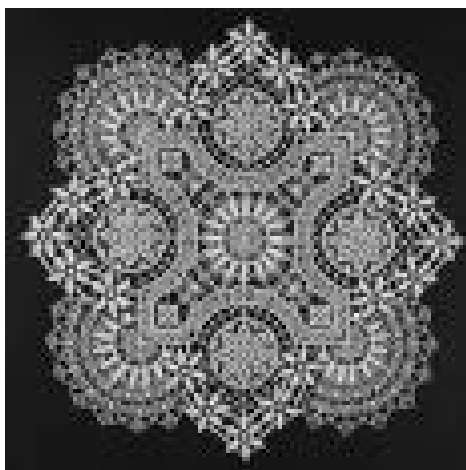
MEĐIMURSKA ČIPKA

Do 1940. godine čipka na batiće, špice, plela se gotovo u svakoj kući u Svetoj Mariji i bila je jedan od izvora sredstava za život, poglavito u zimskim mjesecima.

(Pogledaj sliku 1). Značajke Sveto Marijske čipke su prozračnost i prividna jednostavnost, ljepota i profinjenost koja se uspjela održati tijekom povijesti zbog izoliranosti Međimurja i manje izloženosti vanjskim utjecajima.

Tradicija čipkarstva otrgnuta je zaboravu u Međimurju od 1995.

Sveto Marijske žene i danas nastavljaju tradiciju izrade čipke prenošenjem umijeća na mlade naraštaje.

Slika 1: Međimurska čipka , namjena kao dekor prostora. Iz mjesta Sveta Marija, primjerak iz arhive originalna prva Svetomarska čipka.

Povijest Međimurske čipke :

Bilo joj je samo 11 godina kada je u ruke uzela batić i od majke učila plesti čipku . Svrha toga je bila da se zaradi dinar , da bi se za Uskrs sa šparanim novcem mogla kupiti suknja, čipku je morala plesti cijelu zimu. Najstarija čipkarica Ana Kanižaj upravo ovim riječima počela je plesti finu tanku nit povijesti pletenja čipke u svetoj Mariji. Čipka po imenu "špricerica " u Svetoj Mariji plela se puno prije njezina rođenja. Plela se poculica kao dio narodne nošnje i ta je čipka uglavnom ostala u mjestu. Pletenje čipke je umjetnost , a nekada je bila zarada za puko preživljavanje . Umjetnost koja je dolaskom II. Svjetskog rata zatvaranjem putova prema Podravini i Posavini zamrla je dobrih pola stoljeća .

U Međimurju preokreta je došlo dok je gđa. Nada Marc prije sedam godina upitala na cesti Anu dali zna plesti špice te je tako započelo izvlačenje Svetomarske čipke iz zaborava, koja je odmah našla put mnoge zemlje, gradove , ali i daleke kontinente .

Čipku su prve počele plesti Ana i Kata Varga, pod prstima ponovo su oživjele pojedine motive srce, stopek , grozdek, kao i pojedini uzorci struglja, pikanca i staza i drugo. Svetomarske se čipkarice pod okriljem KUD-a sve više okupljaju i nastupaju organizirano na smotrama čipka , a posebno je tu vrijedno spomenuti mlade čipkarice koje usvajaju vještinu staru možda i više stoljeća. Ljepota izrađene čipke izvorno narodnom stvaralaštvu Svete Marije, ali i Međimurja, udara snažan pečat , daje povod kreativnom druženju čipkarica svih starosnih dobi, a iznad svega otklanja mogućnost ponovnog zaborava. Pletenje čipke je umjetnost, a nekada je bila zarada za puko preživljavanje .

Umjetnost je dolaskom II. Svjetskog rata zatvaranjem putova prema Podravini i Posavini zamrla dobrih pola stoljeća .

U Međimurju je do preokreta došlo dok je gđa. Nada Marc prije sedam godina upitala na cesti Anu da li zna plesti špice te je tako započelo izvlačenje Svetomarske čipke iz zaborava, koja je odmah našla put u mnoge zemlje, gradove , ali i daleke kontinente.

Slika 2: Čipka staza , izvorno slikana u arhivi.

NAMJENA ČIPKE I NJENI OBLICI :

Poznati su različiti oblici čipke. Čipkani predmeti koristili su se kao razni ukrasni suvenir, kao dekori prostorija, čak i kao ukrasni našiveni detalj narodni nošnji, te kao ukrasni detalj za frizure, čipka je služila i kao šal za prekrivanje vrata. (Vidi sliku 4.)

U prošlosti je bila izvor puke zarade, danas koristi u tradicionalne svrhe i gotovo svaka kuća ima barem jedan čipkani predmet.

Slika 4: Čipkani šal, oko vrata dužine 1,5m te širine 35 cm, na glavi ukrasna čipka koja je služila kao veo u današnje vrijeme, no prije 20 godina prošlog stoljeća je veo zamjenjivala čipka, koja je ujedno i krasila frizure.

Slika 5: Međimurska čipka, stolni tabletić, služi kao dekor prostorije. Motiv cvijet, unikatna, Kućni primjerak

Slika 6: Ukrasna čipka , služi kao dekor za vitrinu. Veličine prosječno 30 cm, ne može se točno odrediti zato što je vijugava oblika. Oblik nedefiniran, neki dijelovi naročito vijuge podebljane su nekoliko puta, motivacija vaza pa bi se moglo reći da je čipkano u obliku vaze, a u središnjem djelu se dobro primjećuje motiv ruže, koji je podebljan. Etnografski primjerak također slikana iz arhive.

Slika 7: Čipkani tabletić, motiv nepoznat, nedefiniran predmet mašte. Veličine simetrično 35 cm. Rađena ručno od žutoga konca. Kućni primjerak slikan u domaćinstvu.

Slika 8: Čipkani tabletić. Veličine 50 cm od lijevog ruba do desnog , te 35 cm od donjeg ruba do gornjeg. Služi isto kao dekor , ukrašen cvjetnim motivima, rubova 5 cm na koje su iščipkani lepezni motivi , razmaka od jedne do druge lepeze 1 cm. Kućni suvenir.

Slika 9: Čipkani pokrivač ,služi kao ukras , preko večeri bi se micao , a preko dana bi služio kao dekor za sobe .Nešto jednostavnije kombinacije. Kućni primjerak.

Slika 10: Čipkani stolnjak . Služi kao dekor , može se stavljati sama na stol bez pod stolnjaka, ili na stolnjak. Četverokutnog oblika , ručno rađena od bijelog konca, danas ih ima i raznim bojama, ali originalna čipka se radi izuzetno od bijelog konca. Isprepletana je različitim slikovnim motivima. Sadrži šest isprepletene ruže, te četiri kvadrata. Prvo se plete središnji dio koji je četverokutnog oblika , a zatim se na glavni dio načipkava, odnosno nadovezuje različiti oblici, koji je na ovoj čipki čine horizontalni krugovi , a zatim u desno se na njih nadovezuju četverokuti na koje se nadovezuje cvijet prema donjem i gornjem dijelu, pa zatim ponovo kvadrat i završni dio nutarnje oslikanog dijela je ponovo cvijet , isti motiv nalazi se i na lijevoj strani od središta. Na kraju se podebljava završni dio odnosno rubovi koji iznose 5 cm kod ovog stolnjaka, te se u njih ubacuju još pokoji odebljani motiv kao što su ovdje krugovi.

Dužina ovog čipkanog stolnjaka iznosi 1,5 m , a širina 1 m.

Kućni primjerak.